

15/5/83

EL LLENGUATGE

Barbarismes

El títol d'aquesta nota hauria d'ésser «da forma correcta dels barbarismes», que té l'avantatge que sembla contradictori o paradoxal i invita, per tant, a la lectura, però presenta l'inconvenient que és massa llarg i això ha fet que en prescindíssim. Però el tema és tanmateix aquest: quan, en un text escrit, com és ara aquests comentaris, cal parlar de barbarismes, ¿quina forma han de revestir? Convé recordar, en primer lloc, que hi ha barbarismes que són més aviat propis de la llengua parlada i que d'altres, en canvi, solen usar-se principalment en la llengua escrita. I essent com són ben sovint aquests barbarismes formes estranyes a la nostra llengua, que no formen part integrant del nostre sistema morfològic, s'esdevé algunes vegades que la forma amb què són usats en la llengua escrita no correspon a la que tenen en la llengua oral, és a dir, a la seva pronunciació.

Sembla, efectivament, enraonat de representar per mitjà del grup *ch* el so que en castellà es representa per *ch* en aquells mots que la pressió d'aquesta llengua ha aconseguit d'introduir en el nostre llenguatge col·loquial, com és ara «atxacar», «atxacós», «matxacar», «matxihembrar», etc., però és ben dubtós que els qui se serveixen d'aquestes formes en llur parlar les escrivissin d'aquesta manera si és que es decidien a escriure-les i cal suposar que més aviat mantindrien el grup inicial *ch*. El fet que mots com «rato», «grifo» o «olfato» s'hagin introduït amb tanta força en el català i hi siguin habitualment pronunciats amb *u* final, justifica les grafies amb *o*, però aquest fet posa en peu d'igualtat aquests mots i aquells altres d'introducció més recent, o més superficial, i pronunciats sense neutralitzar en *u* la *o* final. Per això no ha d'estranyar que algun cop algu escrigui deliberadament «menus» o «pitu», a fi d'indicar una pronúncia real que hauria pogut ésser una altra. Alguns diccionaris de barbarismes indiquen, per exemple, formes com «resarcir», que d'altres repertoris escriuen «ressarcir»: aquesta darrera forma correspon a la pronúncia usual del barbarisme que segurament escrit revestiria la primera grafia. En canvi, és innecessari escriure «solzament», amb *z*, perquè pronunciem aquest adverbi inventat amb *s* sonora. Si «solzament» fos una forma legítima, figuraria al costat de *endinsar*, *ensonsar*, etc., dins la llista de derivats en què *s* representa *s* sonora.

Albert Jané